

МОНІТОРИНГ

ОСНОВНИХ ПОДІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

вересень 2023

*Департамент стратегічного планування та
макроекономічного прогнозування*

ВСТУП. ЗАГАЛЬНА ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ

Економіка пристосовується до умов війни, відновлюється та рухається у напрямку до перемоги.

У вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. продовжувалася позитивна динаміка ВВП. З одного боку – висока врожайність у сільському господарстві й сприятлива погода, а відповідно прискорення темпів збирання врожаю; достатня пропозиція товарів та послуг; налагодження нових шляхів поставок окремої продукції – стимулювали динаміку ВВП. З іншого боку – блокада морських портів та зосередження ракетних атак на руйнуванні транспортної логістики для експорту гальмували зовнішньоекономічну діяльність для більшості виробників і відповідно негативно тиснули на ВВП. Додатково стримують економічну активність збереження значних ризиків щодо безпеки, повільне відновлення ринку праці, а також відсутність достатнього платоспроможного попиту та власного капіталу, доступних кредитних коштів.

Відповідно, враховуючи, що жодний з цих чинників не переважив баланс впливу на ВВП, за попередніми оперативними оцінками Мінекономіки у вересні 2023 р. до вересня 2022 р. позитивна динаміка ВВП зберіглась на рівні серпня – зростання на 9,1% [±2%] (у вересні 2022 р. падіння оцінено на рівні 29,8% [±2%]). У підсумку за січень-вересень 2023 р. зростання оцінюється на рівні 5,3% («мінус» 28,1% [±2%] за січень-вересень 2022 р.).

Без урахування міжнародної фінансової допомоги у вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. надходження до держбюджету зросли у 2,1 раза і становили 315,2 млрд грн (у 1,6 раза у серпні 2023 р.) на фоні погравлення економічної активності. Витрати держбюджету збільшились у 1,5 раза і становили 447,5 млрд грн (на 33,7% відповідно). У вересні дефіцит держбюджету становив 86,6 млрд грн (131,9 млрд грн у серпні 2023 р.). З урахуванням міжнародної фінансової допомоги за дев'ять місяців 2023 р. доходи держбюджету в цілому становили 2016,5 млрд грн, видатки – 2825,6 млрд грн, дефіцит держбюджету становив 809,1 млрд грн або 22,1 млрд дол. США – 40,1% від загального обсягу доходів держбюджету (за дев'ять місяців 2022 р. дефіцит держбюджету становив 495,0 млрд грн або 13,5 млрд дол. США – 39,5% від загального обсягу доходів держбюджету).

Упродовж вересня, попри зростання середньоденного чистого попиту за безготівковими операціями клієнтів (на 54%) та зменшення середньоденного чистого попиту за власними операціями банків (на 16%), в цілому **ситуація на валютному ринку залишалася збалансованою**. Для покриття різниці між попитом та пропозицією **НБУ збільшив продаж валюти на міжбанківському ринку – від'ємне сальдо становило 2,69 млрд дол. США (2,36 млрд дол. США місяцем раніше)**. Такі обсяги інтервенцій НБУ, а також витрати з погашення і обслуговування державного боргу в іноземній валюті значною мірою були компенсовані надходженнями від міжнародних партнерів (у вересні на валютні рахунки Уряду в НБУ надійшло 3,33 млрд дол. США). У підсумку це зумовило **скорочення міжнародних резервів на 1,7% або на 0,7 млрд дол. США за місяць до 39,71 млрд дол. США**, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду впродовж 5,3 місяця.

У вересні, після двомісячної дефляції, споживчі ціни очікувано повернулися до зростання – на 0,5% («-» 1,4% у серпні та «-» 0,6% у липні). Але загалом річні темпи інфляції і далі сповільнювалися – 7,1% (8,6% у попередньому місяці). Наразі помірна динаміка зростання споживчих цін, що є співставною із рівнем інфляції в деяких європейських країнах, чиї економіки не зазнають шоків війни, є додатковим підтвердженням цілісності і стабільності функціонування вітчизняної економіки (за даними Євростату у вересні споживча інфляція в річному обчисленні в Угорщині становила 12,2%, Румунії – 9,2%, Словаччині – 9%). Поточний інфляційний тренд та чинники, що його формують, свідчить про виправданість очікувань щодо подальшого стриманого характеру розвитку інфляційних процесів.

РОЗДІЛ 1: ВИРОБНИЦТВО

1.1 ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ, ОКРЕМІ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

ГОЛОВНЕ ЗА ВЕРЕСЕНЬ ВВП

У вересні 2023 р. порівняно з вереснем минулого року продовжується позитивна динаміка ВВП.

Так, за попередніми оцінками Мінекономіки зростання ВВП у вересні 2023 р. становило на рівні серпня – 9,1% [±2%] (у вересні 2022 р. падіння оцінено на 29,8% [±2%]).

Довідково. За даними НБУ у вересні 2023 р. бізнес позитивно оцінив поточні результати своєї діяльності після двох місяців поспіль стриманих очікувань – індекс очікувань ділової активності (ІОДА) становив 50,1 (у серпні 2023 року – 49,3), зокрема у промисловості зріс до 50 (48,8 відповідно), торгівлі – до 53,3 (52,5 відповідно). У будівництві респонденти зберегли позитивні очікування – 50,6 (51 відповідно). У сфері послуг негативні оцінки були пом'якшені до 47,9 (47,3 відповідно). За даними Держстату у вересні 2023 р. індикатор ділової впевненості у промисловості підвищився порівняно із серпнем 2023 р. на 0,3 в.п. і становив мінус 6,8% («мінус» 7,1% у серпні відповідно).

У вересні більшість ключових видів економічної діяльності характеризувалася позитивними результатами, що, окрім низької статистичної бази порівняння, пояснюється високою здатністю бізнесу пристосовуватись до нових викликів, допомогою з боку держави та міжнародних партнерів.

За основними секторами за нашими оцінками мали місце наступні тенденції:

у сільському господарстві зростання обсягів врожаю всіх основних с/г культур, зокрема зернових, формувалося на тлі сприятливих агрометеорологічних умов упродовж періоду наливу та досягання. А також почався збір технічних культур з аналогічно високими показниками врожайності та високими темпами цього збору.

Довідково. За даними Мінагрополітики станом на 28.09.2023 зернові культури зібрано на площі 7 млн га (станом на відповідну дату минулого року – 6,8 млн га) та намолочено 30,5 млн т (26,1 млн т відповідно) при урожайності 43,7 ц/га (38,3 ц/га відповідно).

у промисловості спостерігалось поступове відновлення темпів виробництва в умовах налагодження нових шляхів поставок продукції та зниження темпів зростання витрат на сировину та енергію, збільшення сировинної бази з боку с/г виробництва та необхідності поповнення запасів вугілля та газу для проходження зимового періоду. Водночас, ремонтна кампанія об'єктів генерації та мереж, нові пошкодження мереж через бойові дії в окремих регіонах та надзвичайно теплі погодні умови стримували виробництво і споживання електроенергії (порівняно з вереснем 2022 р.);

у будівництві зростання рушили такі чинники, як бюджетне фінансування будівництва та відновлення пошкодженої інфраструктури внаслідок бойових дій та проведення капітальної відбудови на раніше звільнених територіях, поживлення попиту на іпотечні кредити завдяки впровадженню програми пільгового кредитування;

у внутрішній торгівлі зростання підтримувалось достатньою пропозицією товарів, а також споживчим попитом, рівень якого стимулювався поліпшенням інфляційних і курсових очікувань;

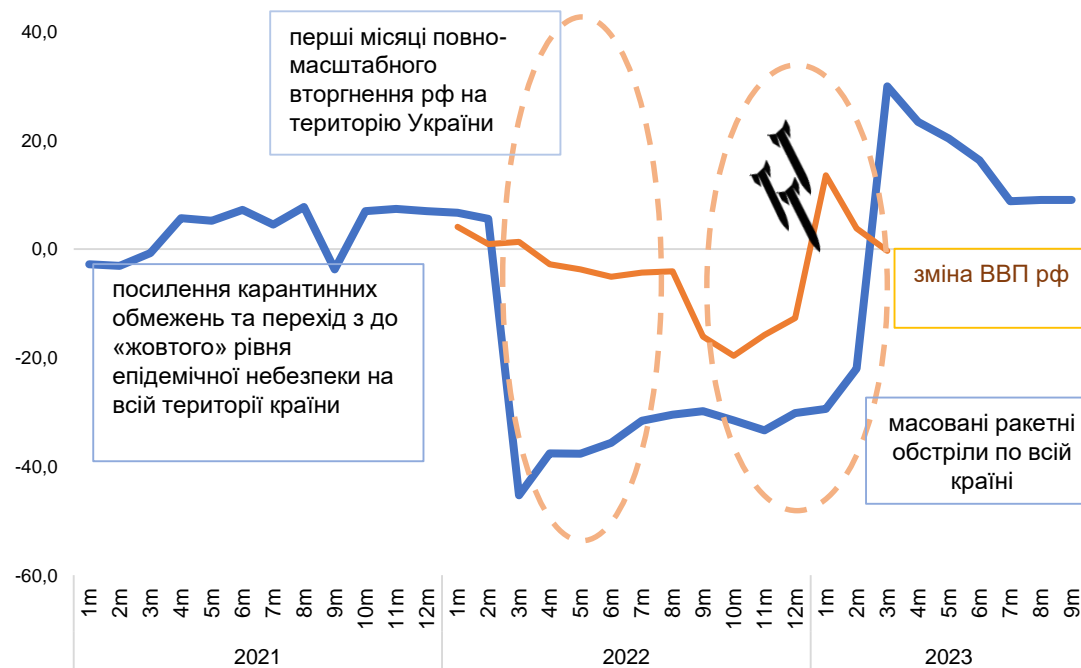
у транспорті динаміка показників залишалася помірною в умовах припинення дії «Зернової угоди», в той час як пасажирський транспорт – продовжував відновлення на високому рівні.

1.2 ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ОЦІНКА МІНЕКОНОМІКИ)

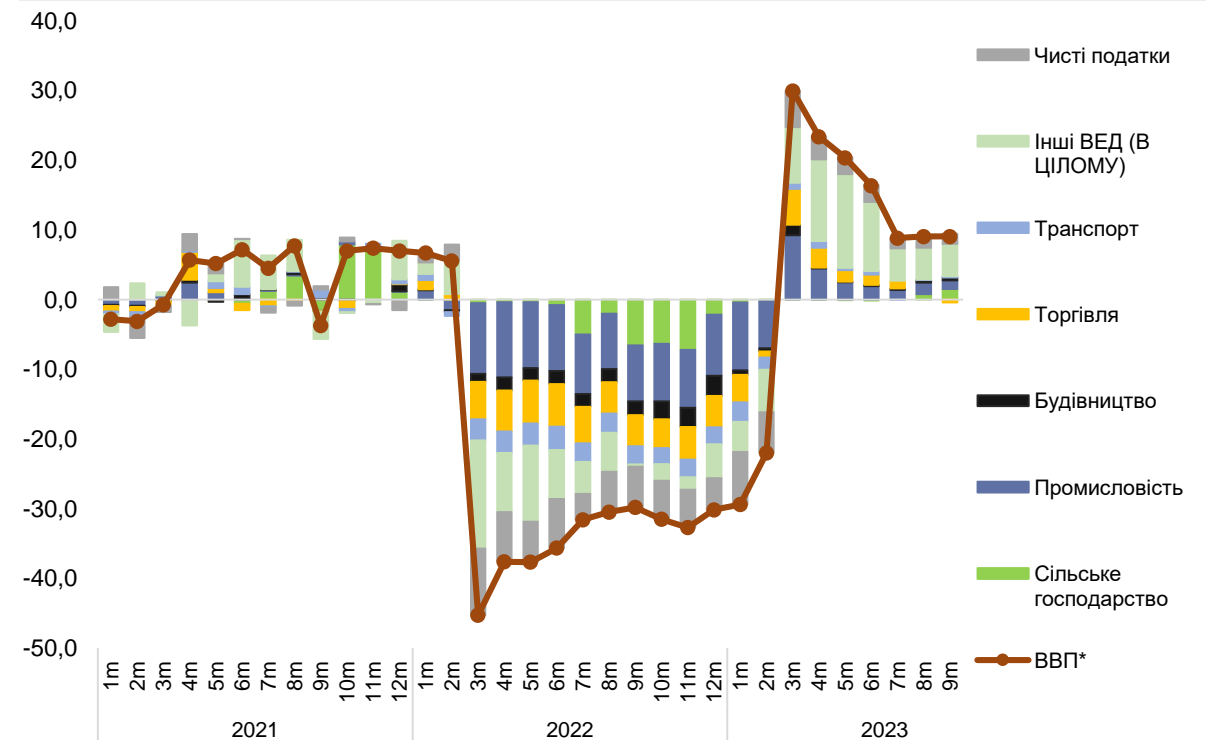
У вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. за оцінкою Мінекономіки майже всі агреговані види економічної діяльності сформували позитивний внесок до загального обсягу ВВП.

Найбільш позитивний внесок у ВВП мала сфера послуг, зокрема сфера державного управління та оборони, фінансування якої є пріоритетним під час війни. Також сфера послуг є більш цифровізованою та маневреною у своїй діяльності, швидко адаптується до нових умов та потреб на ринках. Виробнича сфера, яка понесла суттєві збитки та руйнування під час війни, також додала позитивного внеску до ВВП, але меншого, ніж сфера послуг.

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ УКРАЇНИ ТА РФ,
ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ
ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

ОЦІНКА ВНЕСКІВ ВДВ ОКРЕМИХ ВЕД (В.П.) У ДИНАМІКУ ВВП
(% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ)

1.3 ПРОМИСЛОВІСТЬ

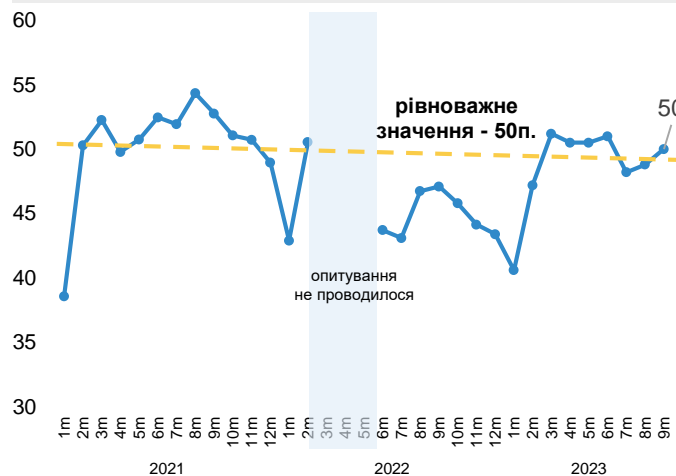
У промисловості у вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. відбувалось подальше відновлення економічної активності підприємств в усіх секторах переробної та добувної промисловості. Наростили виробництво підприємства харчової промисловості в умовах збільшення сировинної бази з боку с/г виробництва, налагодження нових шляхів поставок продукції, а також машинобудування та виробництва будівельних матеріалів, враховуючи реалізацію проектів відновлення, добувна промисловість – з метою накопичення запасів вугілля і газу на зиму.

Водночас, ремонтна кампанія об'єктів генерації та мереж, перманентні пошкодження мереж через бойові дії в окремих регіонах та надзвичайно теплі погодні умови стримували виробництво і споживання електроенергії (порівняно з вереснем 2022 р.).

Найбільшим стримуючим фактором у вересні залишається безпековий фактор, руйнування виробничих потужностей окремих підприємств переважно на сході країни, логістичні обмеження.

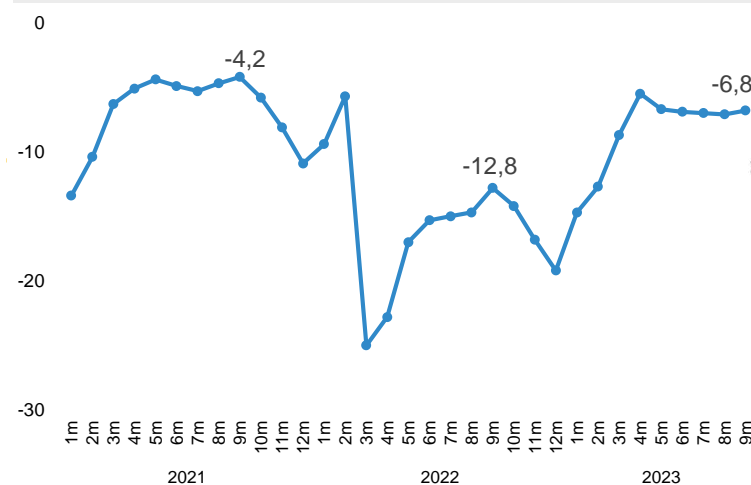
Водночас, підприємства промисловості дещо краще оцінили економічні перспективи вересня порівняно з серпнем – індекс очікувань ділової активності сфери промисловості за даними НБУ становив 50 п. (у серпні – 48,8п.), за даними Держстату індикатор ділової впевненості в промисловості в вересні становив мінус 6,8% (у серпні 2023 р. мінус 7,1%).

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ПРОМИСЛОВОСТІ, ПУНКТИВ

Джерело: НБУ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ В ПРОМИСЛОВОСТІ, %

Джерело: Держстат

Джерело: Держстат

1.3.1 ПІДВИДИ ПРОМИСЛОВОСТІ

У вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. у більшості ВЕД переробної промисловості спостерігається стабільне відновлення виробничої активності. Подальше зростання внутрішнього попиту з боку будівництва та машинобудування дозволило підприємствам нарощувати обсяги виробництва будівельних матеріалів, гумових та пластмасових виробів, а також металургійної продукції. Високі темпи зростання спостерігаються у харчовій промисловості, в тому числі за рахунок збільшення виробництва олії (врожай соняшнику збільшився порівняно з 1 жовтня 2022 р. у 1,9 раза).

Довідково: За попередніми даними ІА «АПК-Інформ», експорт рафінованої соняшникової олії з України за сезон-2022/23 склав близько 535 тис. тонн (більше на 5% порівняно з 2021/22 МР). Це стало не тільки максимумом за останні 3 сезони, але і другим за величиною показником за всю історію експорту даного продукту після 2019/20 МР (666 тис. тонн). Основними імпортерами української рафінованої олії залишилися країни Євросоюзу, зростання експорту на 7% (частка 45% проти 44% у сезоні-2021/22). Водночас варто відзначити суттєвий приріст у напрямку Малайзії (у 3 рази), Туреччини (у 3,8 рази), Йорданії (+25%) та ОАЕ (+25%). Також слід зазначити ще до повномасштабної війни географія експорту налічувала 124 країни, наразі лише 94 країни імпортують нашу олію, однак Україна залишається світовим лідером з експорту соняшникової олії і становить 45% світового експорту.

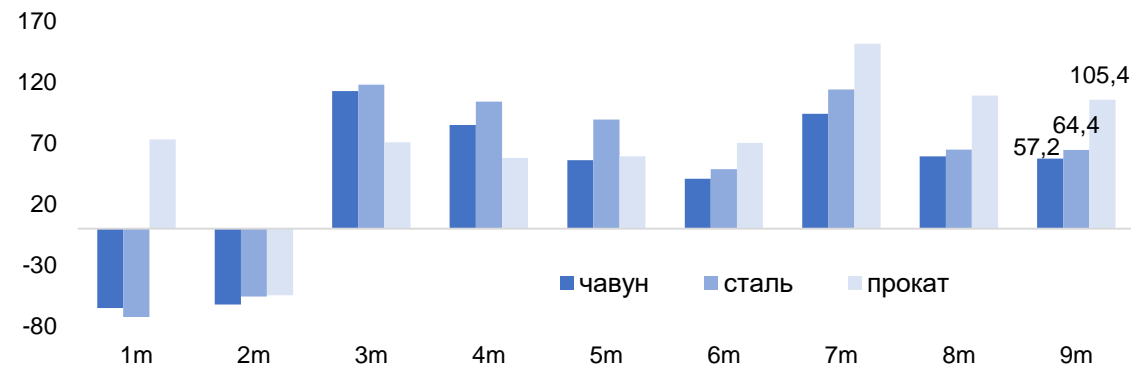
Високі темпи зростання спостерігаються у виробництві металургійної продукції (зокрема чавуну, сталі та прокату), у т.ч. на тлі низької статистичної бази порівняння та сталого енергоживлення.

Довідково. За оцінкою «Всесвітньої асоціації сталі» (Worldsteel), за підсумками 8 міс. 2023 р. Україна піднялася з 25 на 24 місце серед 64 країн-виробників сталі.

Водночас, через атаки ворога регулярно страждали електромережі країни, також у вересні зафіксована найвища температура за останні 83 роки, що спричинило скорочення як виробництва, так і споживання електроенергії.

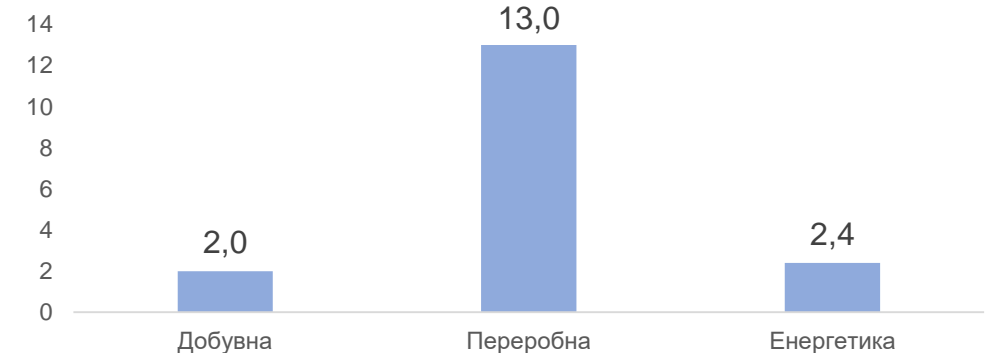
Довідково: За даними компанії ДТЕК станом на 1 жовтня було виконано 19 з 27 запланованих до кінця 2023 р. поточних ремонтів енергогенеруючих об'єктів.

ВИРОБНИЦТВО ЧАВУНУ, СТАЛІ ТА ПРОКАТУ У 2023 Р., ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Укрметалургпром

ВДВ У ВЕРЕСНІ 2023 Р., ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ

Джерело: Інститут економічних досліджень

1.4 СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Зважаючи на сезонний характер виробництва рослинницької продукції, із червня валова продукція с/г формується на основі даних щодо продукції рослинництва та тваринництва.

У вересні у рослинництві спостерігалось прискорення зростання обсягів врожаю всіх основних с/г культур, що формувалося на тлі сприятливих агрометеорологічних умов упродовж періоду досягання. А також почався збір технічних культур з аналогічно високими показниками врожайності та високими темпами цього збору.

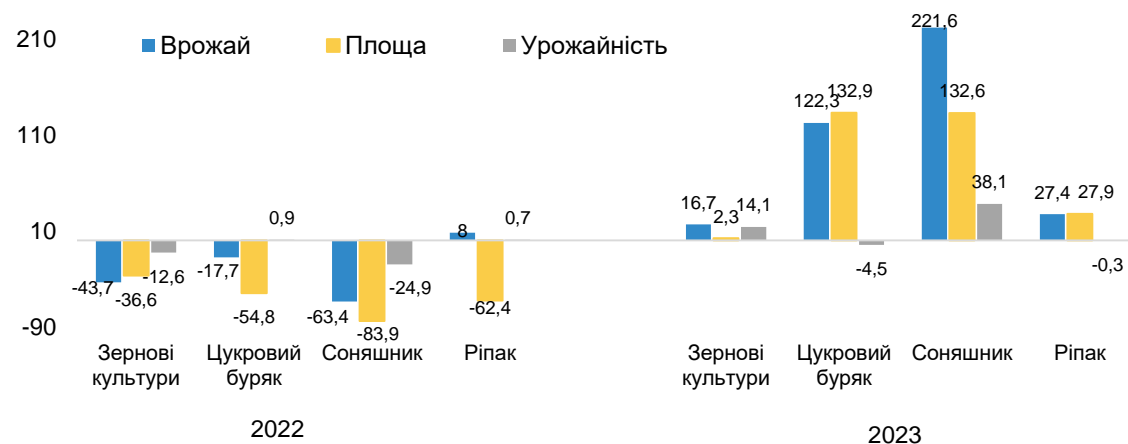
Також додатковим чинним виступало включення врожаю технічних культур, збір яких проходив швидкими темпами, зважаючи на переважання теплої та бездощової погоди.

Довідково. За даними Мінагрополітики станом на 28.09.2023 зернові культури зібрано на площі 7 млн га (станом на відповідну дату минулого року – 6,8 млн га) та намолочено 30,5 млн т (26,1 млн т відповідно) при урожайності 43,7 ц/га (38,3 ц/га відповідно). Водночас соняшнику зібрано 5 млн т (1,6 млн т відповідно), ріпаку – 4 млн т (3,1 млн т), сої – 2,2 млн т (0,4 млн т) та цукрового буряка – 2,3 млн т (1 млн т).

У тваринництві низька конкурентоспроможність на зовнішньому ринку (зокрема молочних продуктів), зростання цін на електроенергію та паливе стримувало нарощування обсягів виробництва. Водночас, тривало поживлення виробничої діяльності у птахівництві на фоні поступового відновлення експорту продукції, але це не дозволило повною мірою компенсувати вплив негативних чинників і досягти в тваринництві позитивних результатів.

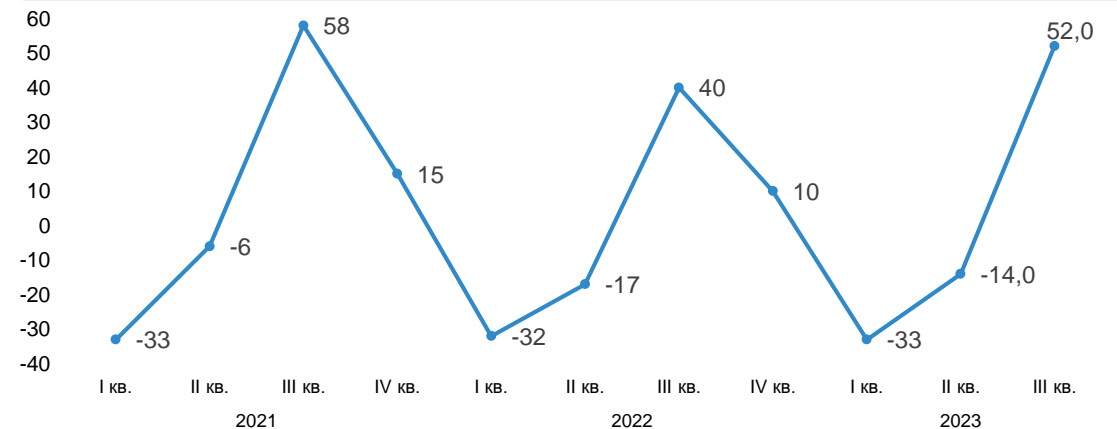
Довідково. За даними Держстату у III кв. 2023 р. баланс очікувань зміни обсягу виробництва продукції с/г становив «плюс» 52 в.п. («плюс» 40 в.п. у III кв. 2022 р.).

ВРОЖАЙ, ПЛОЩА ЗБОРУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР, ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-), % ДО ВІДПОВІДНОЇ ДАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ (СТАНОМ НА 28.09)

Джерело: Мінагрополітики, розрахунки Мінекономіки

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА С/Г ПРОДУКЦІЇ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Джерело: Держстат

1.5 БУДІВНИЦТВО

У вересні 2023 р. порівняно з вереснем 2022 р. **у будівельній сфері продовжувало спостерігатися зростання обсягів виконаних будівельних робіт**, зважаючи на активізацію іпотечного кредитування та відновлення пошкодженої інфраструктури внаслідок бойових дій, а також проведення капітальної відбудови на раніше звільнених територіях, що відбувалося на тлі сприятливих погодних умов.

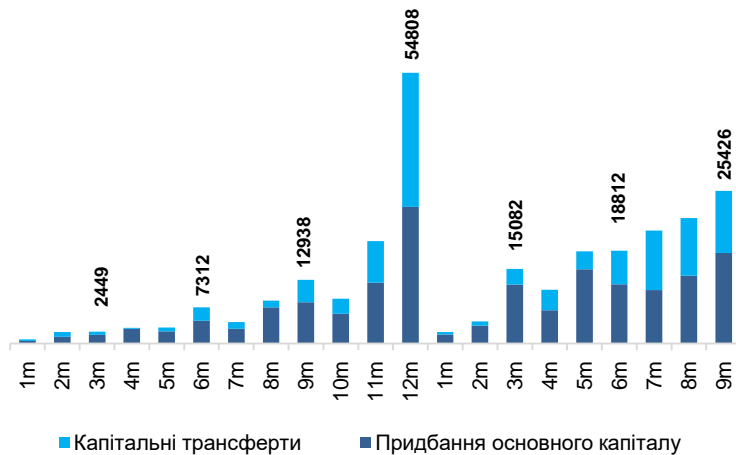
У комплексі з відновленням інфраструктурних об'єктів проводилися роботи з відбудови соціальних та житлових пошкоджених будівель, що є необхідним для стимулювання економічної діяльності та забезпечення повноцінного життя громадян.

Довідково. За даними Мінреінтеграції за рік пільгову іпотеку за програмою «Оселя отримали понад 3,6 тисячі родин на загальну суму 5,2 млрд грн <https://cutt.ly/3wnTx6sT>. У межах програми «Відновлення українцям вже виплачено майже 1,5 млрд грн на відбудову житла, яке було пошкоджено через російські обстріли. <https://cutt.ly/swnTb67D>

Також, з метою підтримки дорожнього покриття у належному стані активно проводився ремонт на дорогах державного і місцевого значення, а також відбувалося відновлення та будівництво пошкоджених та зруйнованих мостів.

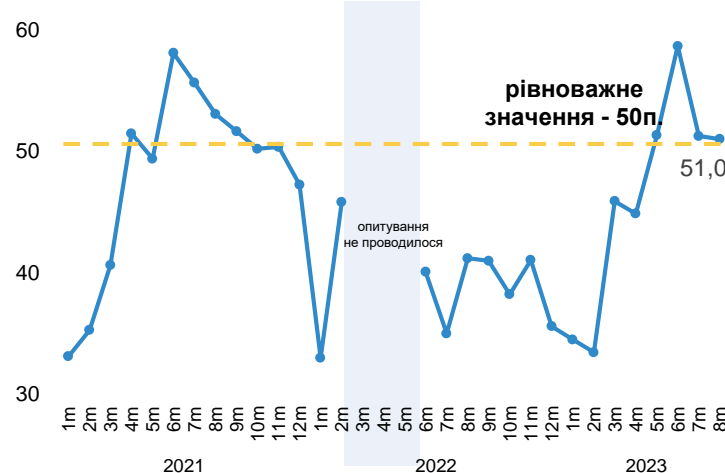
Довідково. За даними НБУ індекс очікувань ділової активності у вересні 2023 р. становив 50,6 п. (51 п. у серпні 2023 р.), за даними Держстату індикатор ділової впевненості в будівництві у III кв. 2023 р. становив «мінус» 44,2 % («мінус» 49,6% у II кв. 2023 р.).

КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2022-2023 РР, ЩОМІСЯЧНО, МЛН ГРИВЕНЬ

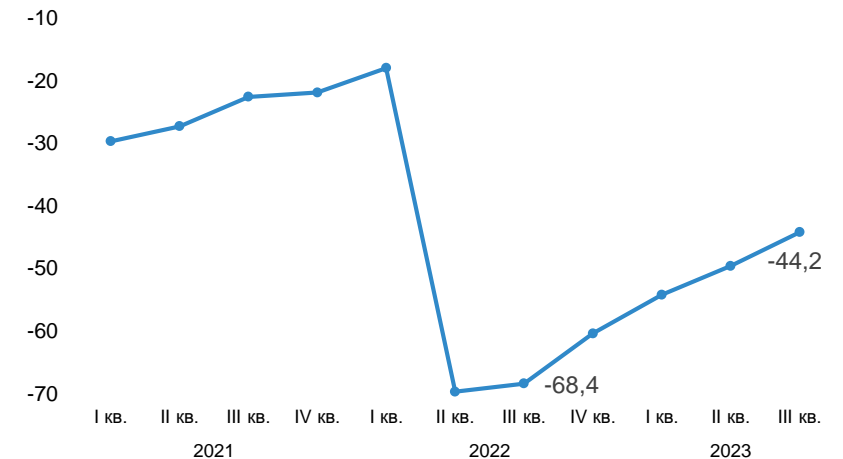
Джерело: Держказначейство, розрахунки Мінекономіки

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ БУДІВНИЦТВА, ПУНКТИВ

Джерело: НБУ

ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ, % ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ (ДАНІ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

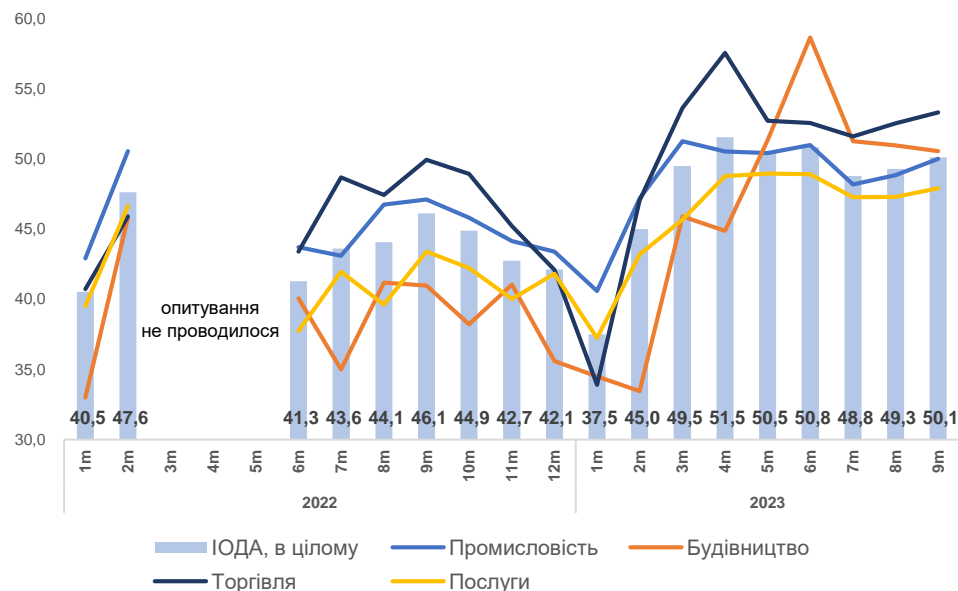
1.7 СТАН БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

За даними НБУ у вересні 2023 року бізнес позитивно оцінив поточні результати своєї діяльності після двох місяців поспіль стриманих очікувань – індекс очікувань ділової активності (ІОДА) становив 50,1 (у серпні 2023 року – 49,3).

Відповідно до дослідження стану МСБ в Україні (за даними Advanter Group) у період за січень-червень 2023 р. за результатами роботи бізнесу у відповідності до планів їх роботи у **24,4% підприємств результати роботи відповідають очікуванням, у 8,0% підприємств перевищені очікування та 1,4% підприємств суттєво перевищені очікування.** Водночас, у **53,4% підприємств результати роботи нижче або суттєво нижче за очівані показники та 12,8% підприємств фактично припинили свою діяльність.**

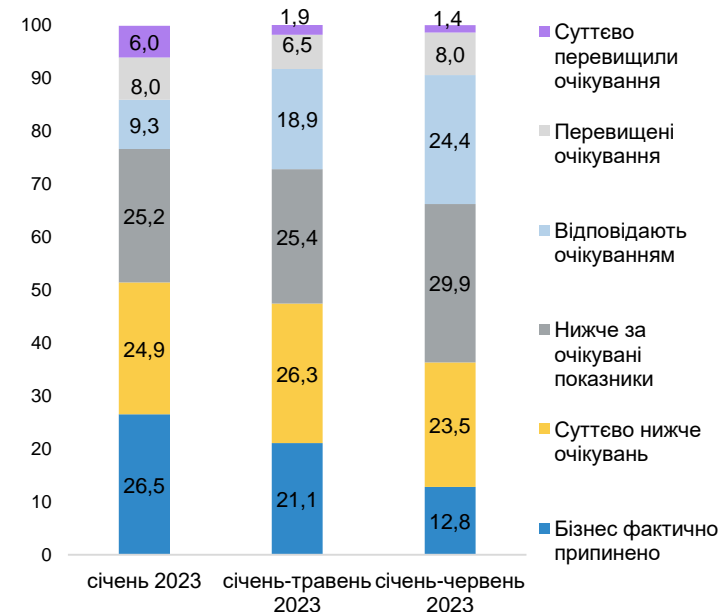
За даними Держстату **індикатор економічних настроїв (сезонно скоригований) у III кв. 2023 р. становив «плюс» 8,6%** («мінус» 14,5% у III кв. 2022 р.).

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ,
В ЦІЛОМУ ПО УКРАЇНІ

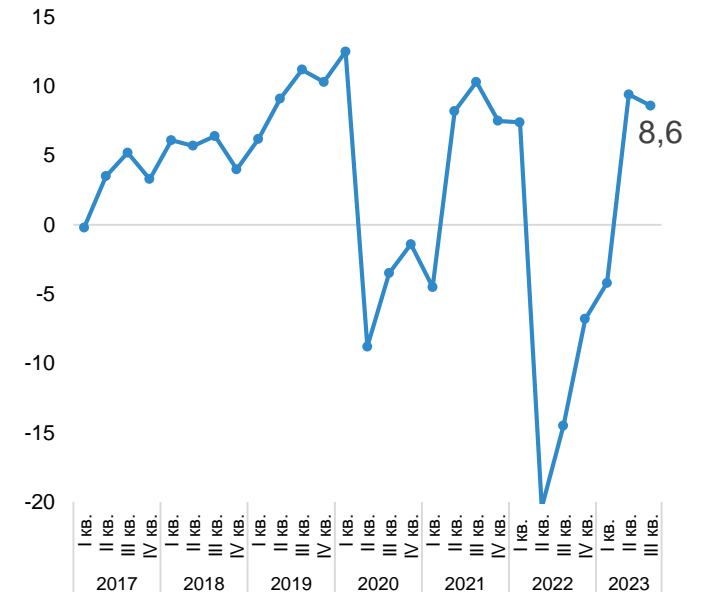
Джерело: НБУ

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ БІЗНЕСУ У
ВІДПОВІДНОСТІ ДО ПЛАНІВ ЇХ РОБОТИ, %

Джерело: Advanter Group

ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНИХ НАСТРОЇВ, %
(ДАНІ СЕЗОННО СКОРИГОВАНІ)

Джерело: Держстат

РОЗДІЛ 2: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

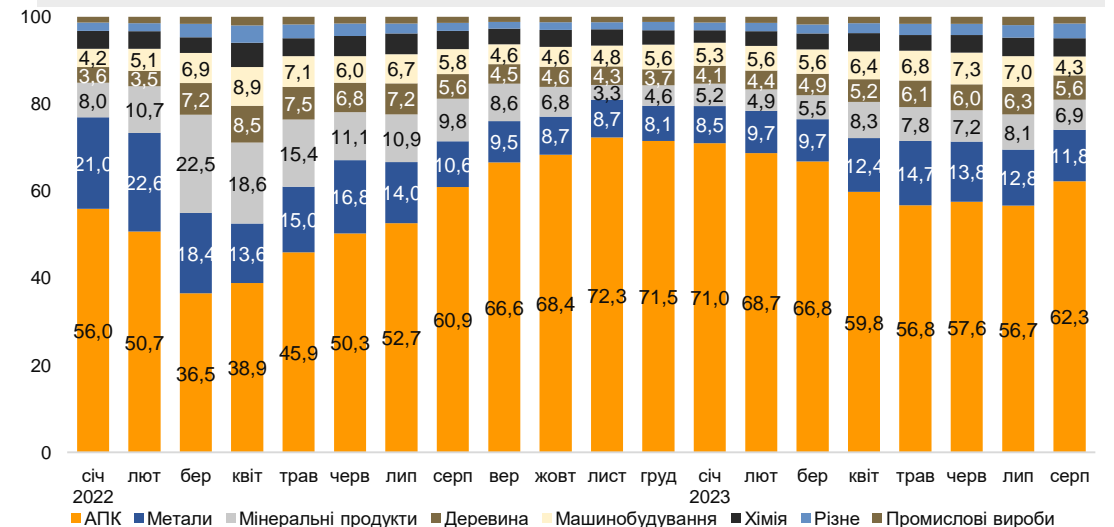
2.1 ЕКСПОРТ

У 2023 р. спостерігалась цілеспрямована дестабілізація ситуації з інспектування суден у Чорному морі з боку рф, зокрема, через дії російської сторони в Спільному координаційному центрі (СКЦ), яка, з метою обмеження доступу українського продовольства на світовий ринок шляхом уповільнення руху суден з/до українських портів, всіма доступними шляхами і під вигаданими приводами блокувала інспекції суден в Босфорі та реєстрацію нових суден до «Зернової ініціативи», що зумовило зниження обсягів експорту агропродукції через порти «Одеса», «Південний», «Чорноморськ». **А вже у липні рф загалом вийшла з «зернової угоди».** Через зазначене вище та продовження дії негативних факторів 2022 року, зокрема, логістичні обмеження, втрату окремих експортоорієнтованих підприємств через руйнацію/пошкодження та окупацію рф, звуження економічної діяльності виробничого сектору, призупинення експорту електроенергії, а також запровадження п'ятьма країнами заборони імпорту українського зерна з травня 2023 року, у **січні-серпні 2023 р.** спостерігалася **негативна динаміка експорту товарів** (за розрахунками Мінекономіки на базі попередніх даних НБУ **зменшення вартісних обсягів експорту товарів склало 12,4%** порівняно з січнем-серпнем 2022 р., в тому числі у серпні 2023 р. – зменшення на 20,4% порівняно з серпнем 2022 р.). Найбільшого негативного внеску у динаміку експорту товарів порівняно з січнем-серпнем 2022 р. додали такі агреговані групи, як «Чорні й кольорові метали та вироби з них» та «Мінеральні продукти». Єдиною групою, за якою зафіксований позитивний внесок в динаміку експорту були товари за агрегованою групою «Продовольчі товари та сировина для їх виробництва». **Експорт товарів і послуг за січень-серпень 2023 р. зменшився на 9,1%** порівняно з січнем-серпнем 2022 р. і становив 34,1 млрд дол. США (у тому числі у серпні 2023 р. зменшення на 12,7% порівняно з серпнем 2022 р.).

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ

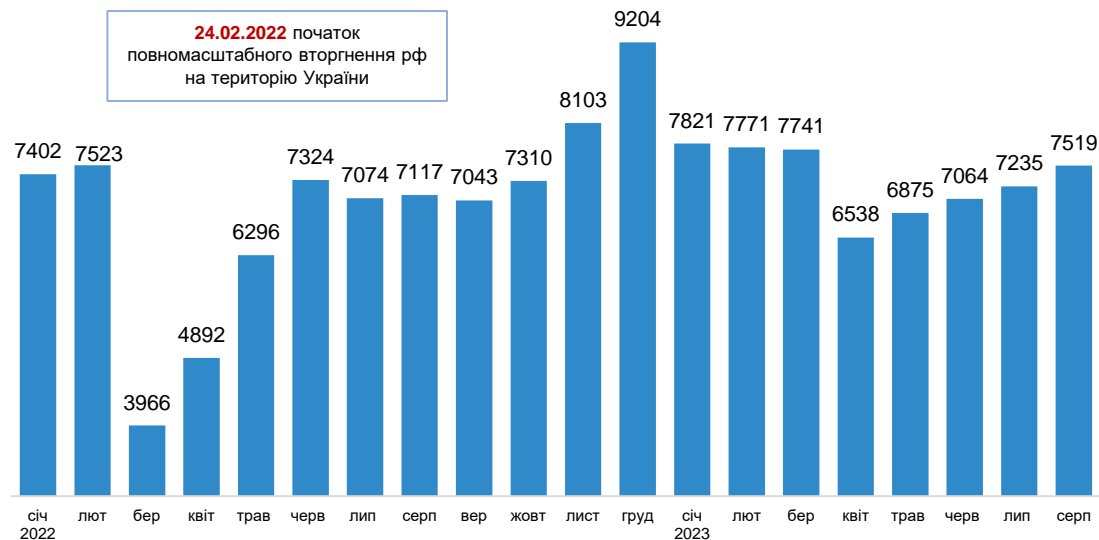

2.2 ІМПОРТ

Імпорт товарів продемонстрував позитивну динаміку – відбулося **збільшення вартісних обсягів у січні-серпні 2023 р.** порівняно з січнем-серпнем 2022 р. **на 19,5%** (в тому числі у серпні 2023 р. – зростання на 18,1% порівняно з серпнем 2022 р.). Загалом імпорт товарів та послуг збільшився на 13,5% відповідно (в тому числі у серпні 2023 р. – зростання на 5,6% порівняно з серпнем 2022 р.), зважаючи у т.ч. і на зростання імпорту послуг на 1,4% (у серпні 2023 р. порівняно з серпнем 2022 р., навпаки, спостерігалось зменшення імпорту послуг на 18,1%) і становив 58,6 млрд дол. США. У структурі імпорту послуг імпорт подорожей у січні-серпні 2023 р. становив 72,0% (враховуючи міграційну ситуацію в країні) порівняно із 71,5% у січні-серпні 2022 р.

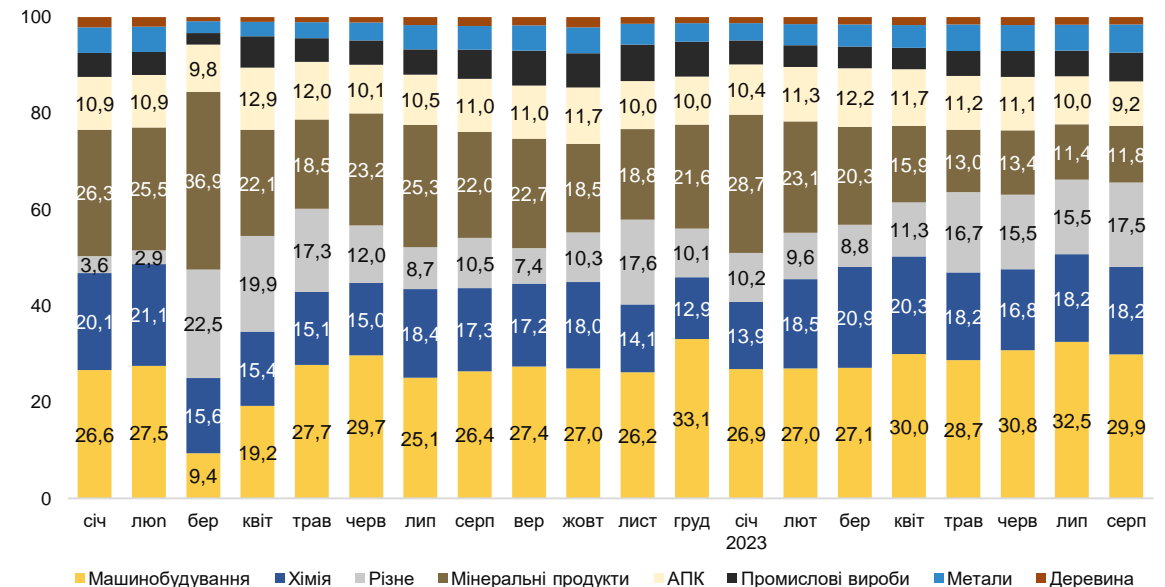
Найбільшого позитивного внеску у динаміку імпорту товарів у січні-серпні 2023 р. порівняно з січнем-серпнем 2022 р. додали наступні агреговані групи товарів: «Машини, устаткування, транспортні засоби та прилади», «Різне (з урахуванням неформальної торгівлі)», «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості». Єдиною групою товарів, за якою зафіксований негативний внесок в динаміку імпорту товарів були товари за агрегованою групою «Мінеральні продукти».

ІМПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

Джерело: НБУ

СТРУКТУРА ІМПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2023 РОКАХ,
ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ІМПОРТУ ТОВАРІВ

Джерело: НБУ, розрахунки Мінекономіки

2.3 ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у січні-серпні 2023 р. оцінено у 2,9 млрд дол. США (у січні-серпні 2022 р. – чистий відплив у 86 млн дол. США), у тому числі:

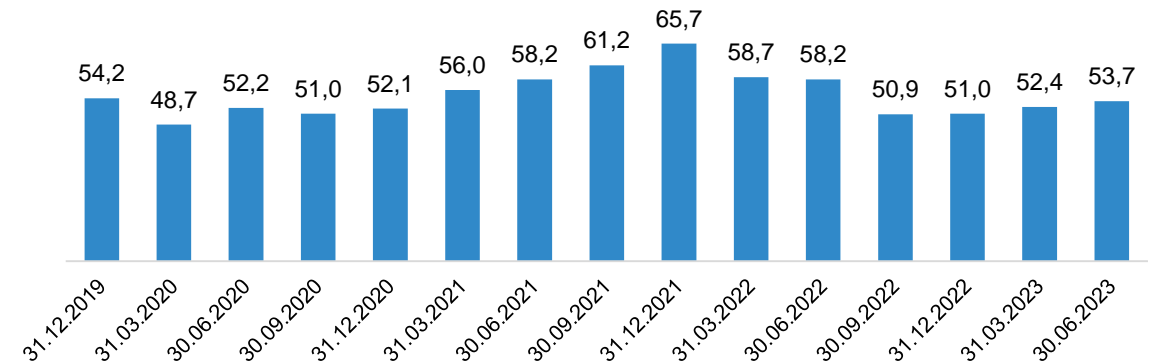
- реінвестування доходів – 2,3 млрд дол. США (у січні-серпні 2022 року реінвестування доходів – 365 млн дол. США);
- чистий приплив акціонерного капіталу (крім реінвестування доходів) – 328 млн дол. США (у січні-серпні 2022 року – 181 млн дол. США);
- чисті залучення за борговими інструментами – 427 млн дол. США (у січні-серпні 2022 року чисті погашення становило 598 млн дол. США).

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У 2022-2023 РОКАХ
(«+» ПРИПЛИВ/«-» ВІДПЛИВ), ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

Джерело: НБУ

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ
(СТАНОМ НА ЗВІТНУ ДАТУ), ЩОКВАРТАЛЬНО, МЛРД ДОЛ. США

Джерело: НБУ

РОЗДІЛ 3: ЦІНИ

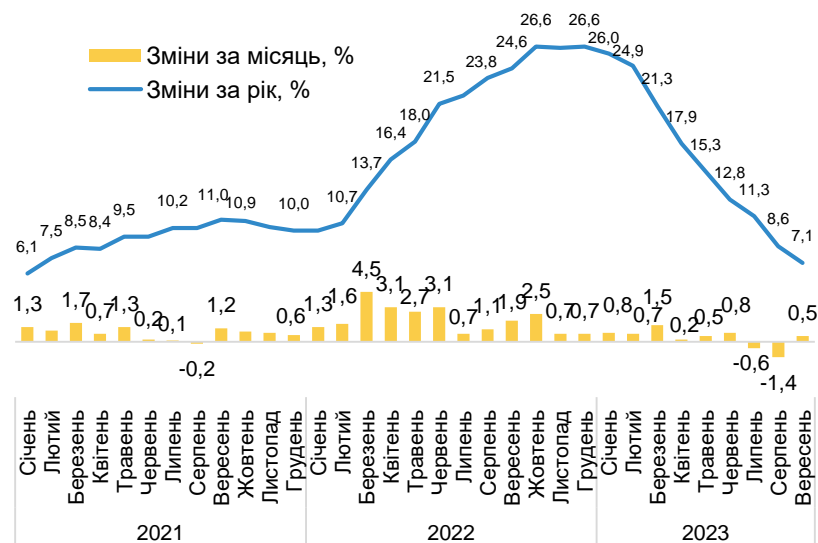

3.1 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

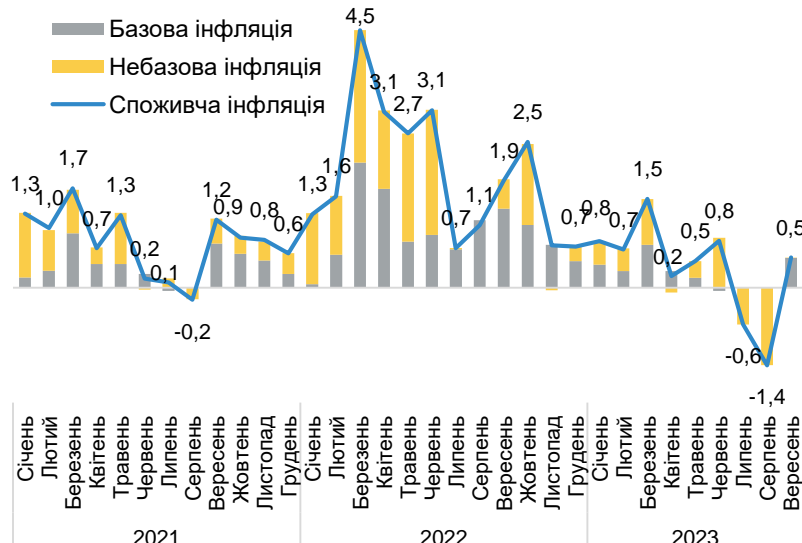
У вересні, після двомісячної дефляції, **споживчі ціни** очікувано **повернулися до зростання – на 0,5%** («-» 1,4% у серпні та «-» 0,6% у липні). Але загалом зростання цін залишалось в тренді, що відповідає показникам інфляційної динаміки та таргетів мирного часу – з початку року споживча інфляція становить 3%, а річні темпи й далі сповільнювалися – 7,1% (8,6% у попередньому місяці). Тобто, незважаючи на тимчасову втрату окупованої території, суттєві руйнування внаслідок війни основних фондів та постійну перманентну загрозу ракетного терору, **економіка України працює як цілісний механізм. І помірні динаміка зростання споживчих цін, що є співставною із рівнем інфляції в деяких європейських країнах, чії економіки не зазнають жодних шоків війни, є додатковим підтвердженням цього** (за даними Євростату у вересні споживча інфляція в річному обчисленні в Угорщині становила 12,2%, Румунії – 9,2%, Словаччині – 9%).

Наразі незначне вереснєве зростання цін було сформоване сезонним чинником (переважно через подорожчання послуг освіти, а також одягу і взуття). Натомість на продовольчому ринку спостерігалася дефляція (насичення ринку новим врожаєм «охолоджувало» ринок), що частково компенсувала інфляційний внесок з боку послуг та непродовольчого ринку. В цілому відсутність значних шоків попиту та пропозиції, ґрунтована, передусім, на керованості та передбачуваності процесів забезпечення споживчого ринку як з боку Держави (у т.ч. контроль за більшістю тарифів на житлово-комунальні послуги), так і з боку бізнесу, стриманий попит в умовах війни, відносна стабільність обмінного курсу гривні й жорсткі умови монетарної політики створюють підстави очікувати збереження наявного тренду на поступове уповільнення річного темпу інфляції. Відтак наразі немає підстав для істотного прискорення споживчої інфляції найближчим часом.

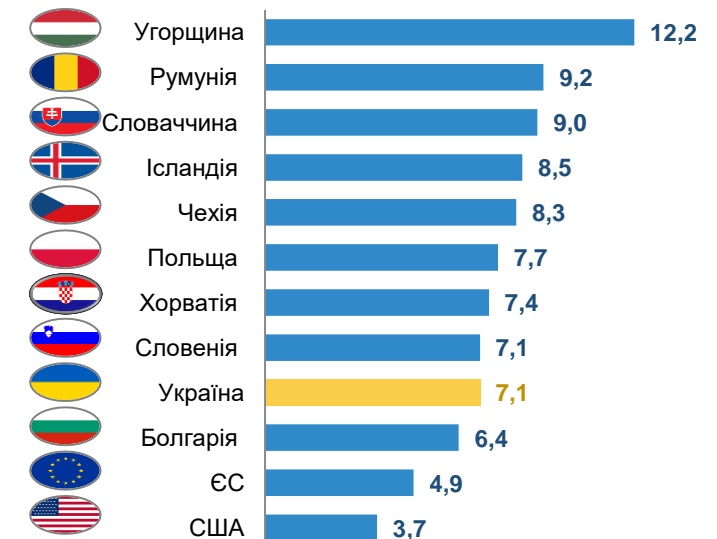
СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

БАЗОВА ТА НЕБАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ

ЗМІНИ (ГАРМОНІЗОВАНИХ) СПОЖИВЧИХ ЦІН
ДЕЯКИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ У ВЕРЕСНІ 23,
% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

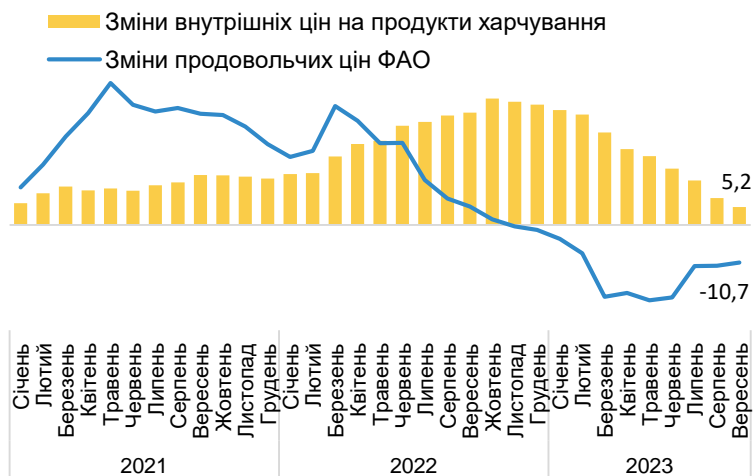
3.2 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (продовольчий ринок)

У вересні дефляція на продовольчому ринку була зумовлена сезонним чинником – здешевленням плодоовочевої продукції. У підсумку продукти харчування сформували внесок до загальної споживчої інфляції на рівні «-»0,2 в.п. В цілому на продовольчому ринку серед товарів, за якими Держстат проводить статистичне спостереження, кількість позицій за якими ціни не змінилися або знижувалися скоротилася (хоча темпи зниження цін були дещо вищими), а кількість продуктів, за якими ціни зростали – збільшилася (переважно це продукти з високим ступенем промислової обробки).

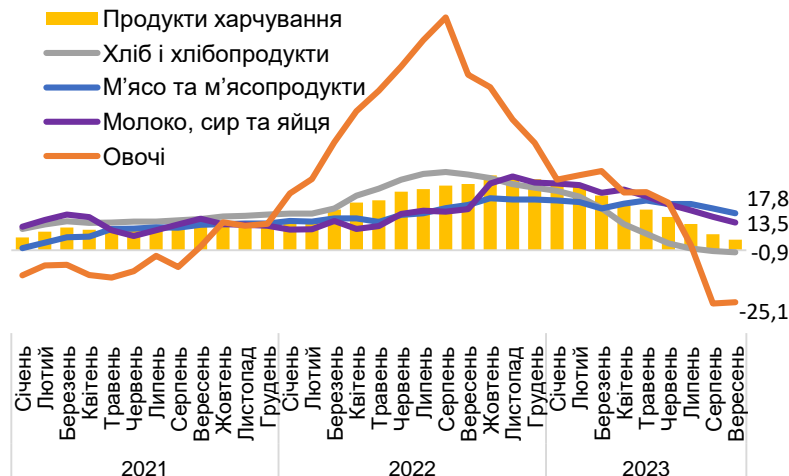
Серед чинників, що стимулювали дефляцію в цій групі товарів були:

- насичення ринку продовольством нового врожаю, що найбільше позначилася на подальшому здешевленні фруктів – на 5,1% («-»4,2% у серпні) та овочів – на 9,7% («-»37,6 % відповідно);
- обмеження експорту агропродукції сусідніми європейськими країнами, що, зі свого боку, сприяло насиченню деяких сегментів ринку (стимулювало подальше здешевлення соняшникової олії («-» 1,6%), хліба і хлібопродуктів («-» 0,6%));
- налагоджена система постачань продукції.

**ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДОВОЛЬСТВО,
% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН НА ПРОДУКТИ
ХАРЧУВАННЯ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ**

**ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ВЕРЕСНІ 23
ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПРОДОВОЛЬЧИХ
ТОВАРІВ, %**

3.3 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (непродовольчий ринок)

Упродовж вересня на непродовольчому ринку ціни переважно зростали, що зумовлено, передусім, сезонністю, зокрема у формуванні цін на одяг та взуття. Хоча такий пік зростання цін, ймовірно, виявиться короткостроковим. Але, попри зміну тенденції, ціни, майже на третину всіх товарів, за якими Держстат проводить статистичне спостереження, не змінилися або знижувалися, зокрема: на деякі матеріали для утримання і ремонту житла, кондиціонери повітря, пилососи, невеликі електричні побутові прилади, кухонний посуд, транспортні засоби, мобільні телефони, телевізори, обладнання для обробки інформації, деякі товари для особистого догляду та ін. Натомість на фоні подорожчання нафтопродуктів на світовому ринку й далі зростали ціни на паливо та мастила (на 4,9%, внесок – «+» 0,2 в.п.).

Основним чинником, що стимулював зростання цін була сезонність на непродовольчому ринку (різке подорожчання одягу і взуття із приходом нового сезону).

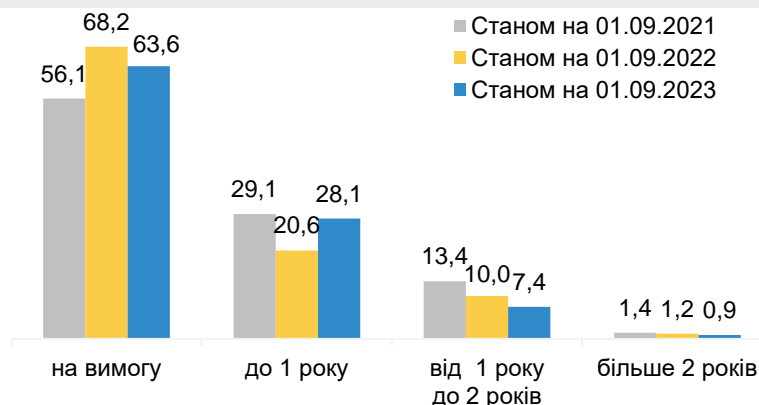
Серед чинників, що стримували інфляцію були:

- відносна стабільність обмінного курсу гривні, що відкидала тиск світових цін на фоні заміщення імпортом вітчизняних товарів із високою вартісною складовою внаслідок втрат війни;
- стриманий споживчий попит в умовах війни, що визначає звуження споживчих пріоритетів;
- налагоджена система стосунків із партнерами, які забезпечують безперебійне постачання в Україну відповідної продукції.

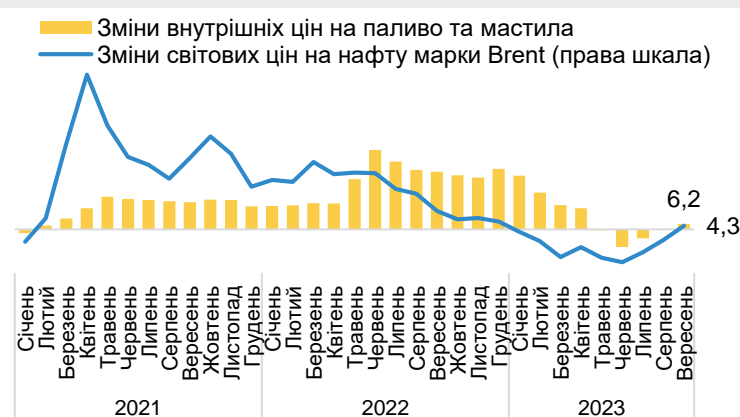
ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ВЕРЕСНІ '23 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ, %

СТРОКОВА СТРУКТУРА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ, %

ЗМІНИ ЦІН НА ПАЛЬНЕ, % У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ

3.4 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (послуги)

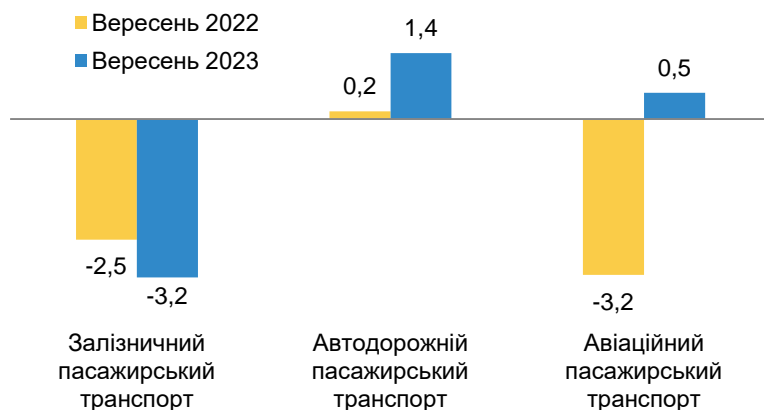
Упродовж вересня і далі спостерігалось зростання цін та тарифів на більшість послуг, при цьому частка таких послуг збільшилася за рахунок «традиційного» для цього місяця зростання плати за навчання в закладах освіти. Крім того, прискорилося подорожчання майже половини послуг, за якими Держстат проводить статистичне спостереження, зокрема вищими темпами зростала плата за ремонт побутової техніки, медичні послуги, послуги спортивних установ, кінотеатрів, автодорожній пасажирський транспорт, а також послуги, пов'язані з обслуговуванням власних транспортних засобів та ін.

Основними чинниками, що підтримували зростання цін були:

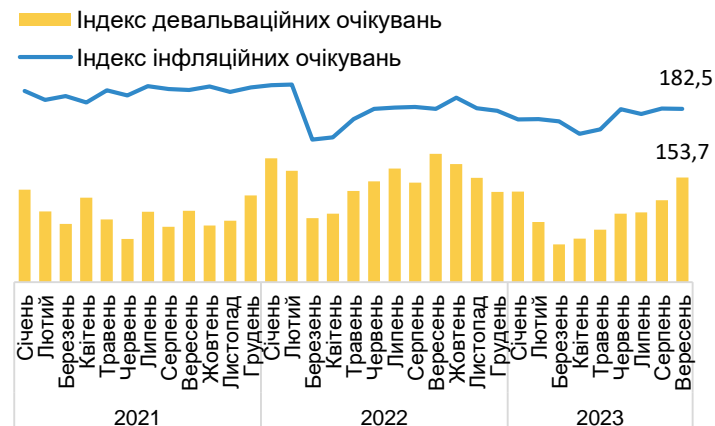
- сезонність у формуванні плати за освітні послуги (подорожчання на 9,9%, внесок – 0,1 в.п.) у зв'язку із початком нового навчального року;
- намагання компенсувати раніше понесені збитки;
- посилення очікувань щодо зростання закупівельних цін на витратні матеріали.

Довідково. Згідно з щомісячними опитуваннями підприємств України, проведеного НБУ (вересень 2023), підприємства сфери послуг, п'ятий місяць поспіль, залишаються найстриманішими серед інших секторів щодо оцінок своєї ділової активності, зважаючи на руйнування транспортної логістики, підвищення цін на пальне та стриманий споживчий попит.

ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ, % ЗА МІСЯЦЬ

ІНДЕКСИ ІНФЛЯЦІЙНИХ ТА ДЕВАЛЬВАЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ, ПУНКТИВ

ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН У ВЕРЕСНІ '23 ЗА ОСНОВНИМИ ГРУПАМИ ПОСЛУГ, %

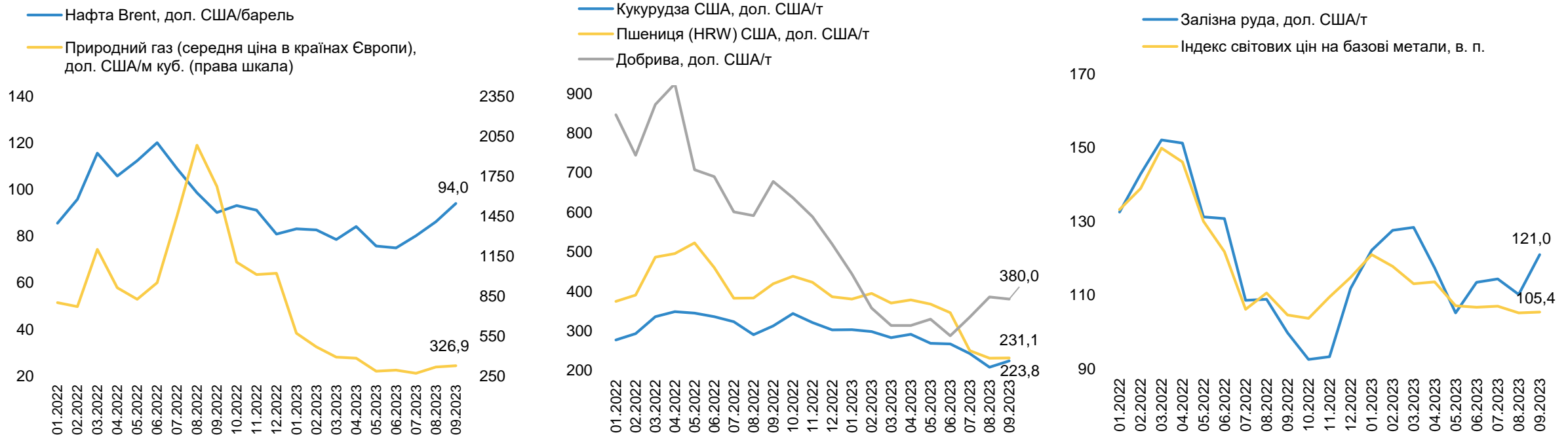

3.5 ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

За даними Світового банку у вересні 2023 р. порівняно з цінами за вересень 2022 р. на світових ринках динаміка середніх цін розділилася. На продовольчі товари та добрива ціни продовжують скорочуватися, тоді як на нафту Brent, залізні руди та базові метали демонструють зростання.

Довідково. Середні ціни у вересні 2023 р. порівняно з цінами за вересень 2022 р. на світових ринках найбільше скоротилися на природний газ на 80,6%, добрива – на 44%, пшеницю – на 30%, кукурудзу – на 28,4%, тоді як на залізну руду зросли на 21,1%, нафту – на 4,3% та базові метали – на 0,8%. Середня ціна на природний газ в країнах Європи у вересні 2023 р. скоротилася до 326,9 дол. США / тис. м³ порівняно з 1672,6 дол. США/ тис. м³ у вересні 2022 р. (у серпні 2022 р. спостерігалася рекордна ціна – 1982,2 дол. США / тис. м³).

ЦІНИ НА ОСНОВНІ ТОВАРИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ, У СЕРЕДНЬОМУ ЗА МІСЯЦЬ

РОЗДІЛ 4: МІГРАЦІЯ. РИНОК ПРАЦІ

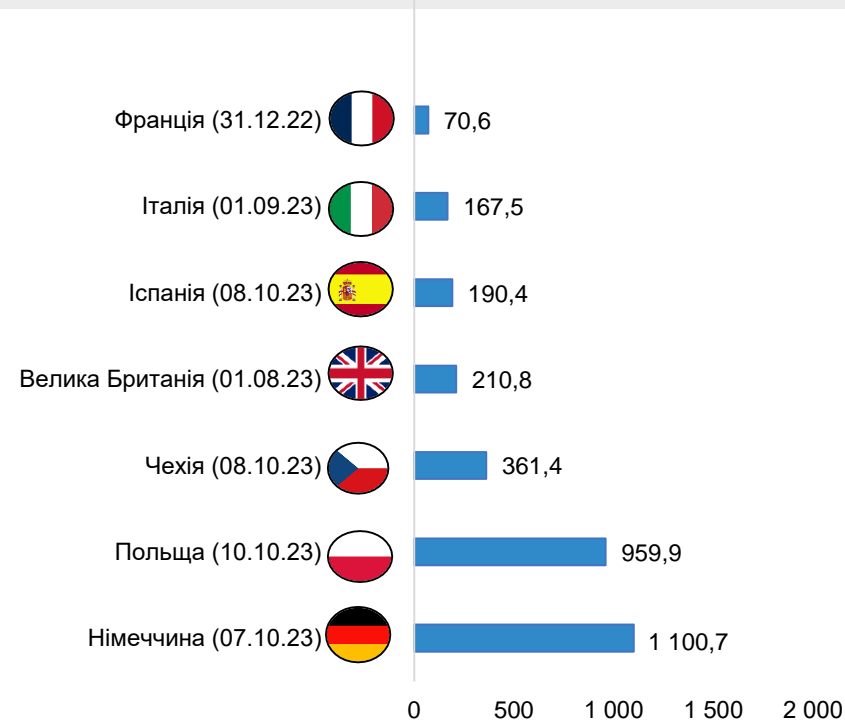

4.1 МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

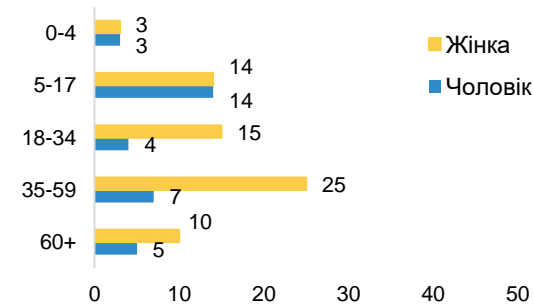
За даними Агентства ООН у справах біженців станом на 10.10.2023 було зафіксовано в усьому світі 6,200 млн біженців з України (5,831 млн біженців зафіксовано в Європі і 0,369 млн за межами Європи (станом на 19.08.2023)).

Агентством ООН у справах біженців на основі 44 727 інтерв'ю були здійснені опитування, які проводилися на прикордонних пунктах і транспортних вузлах, приймальних і транзитних центрах, місцях збору і пунктах допомоги великих міст. **Дане опитування було проведено у період з жовтня 2022 р. по 17 жовтня 2023 р.** 99% респондентів є громадянами України, більшість складають жінки (84%), з вищим рівнем освіти – 78%, середній вік респондентів складав 46 років.

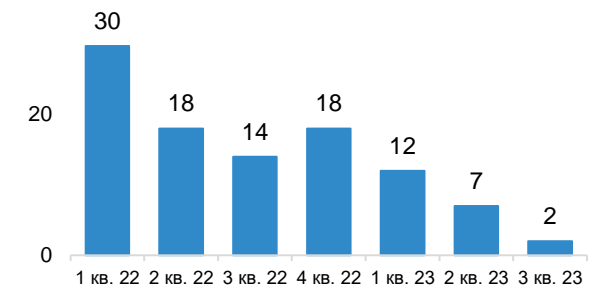
БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ ЗАФІКСОВАНИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, ТИС. ОСІБ (СТАНОМ НА ВІДПОВІДНУ ДАТУ)

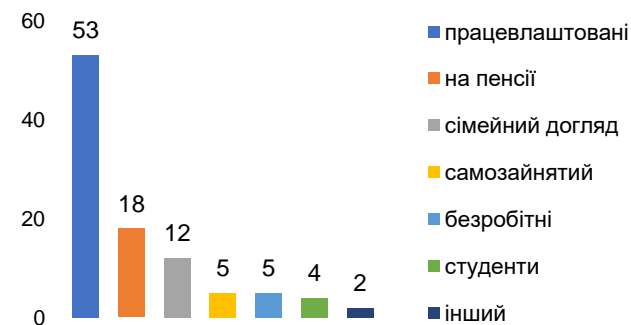
СТАТЕВО-ВІКОВА КАТЕГОРІЯ БІЖЕНЦІВ*, %

ПЕРІОД ВІЇЗДУ З УКРАЇНИ*, %

ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДО ВІЇЗДУ З УКРАЇНИ*, %

ПОТОЧНА ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ*, %

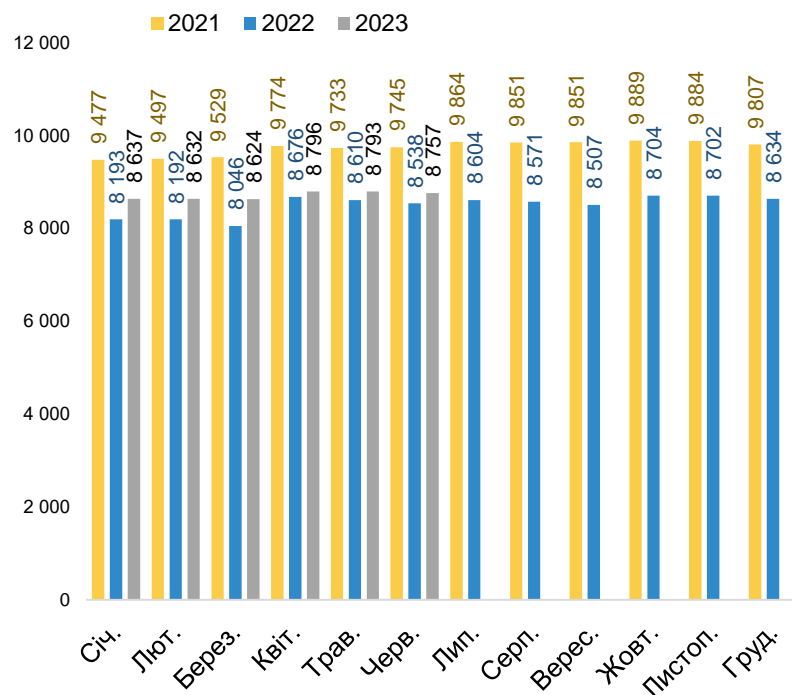
4.2 РИНОК ПРАЦІ

В умовах військового стану економічна активність підприємств залишалася низькою. Поряд з тим, як у 2022 р., так і у першій половині 2023 р. спостерігалось зменшення кількості зареєстрованих безробітних, враховуючи продовження міграційних процесів, мобілізації до лав ЗСУ (такі категорії осіб припиняють реєстрацію як безробітні). Водночас, починаючи з квітня 2022 р., спостерігалось відновлення кількості застрахованих осіб, проте їх кількість станом на червень 2023 р. так і не досягла довоєнного рівня, що загалом негативно вплинуло на показники ринку праці.

ПОКАЗНИКИ РИНКУ ПРАЦІ,
ТИС. ОСІБ
(ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ)

КІЛЬКІСТЬ ЗАСТРАХОВАНИХ ОСІБ
(НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ), ТИС. ОСІБ

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ШТАТНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ГРН

